

Farkas Béla professzor:
„A Tiszát teljes mértékben ismerni
nemzeti és tudományos kötelességünk!”

A Tiszai Biológiai Intézet felállításának szükségességéről Farkas Béla professzorral, a matematika és természettudományi kar dékánjával folytattunk beszélgetést. A Tiszai Biológiai Intézet tervéről mint az egyetem egyik legszebb álmáról beszélt a rektor záróbeszédében. Erre hivatkozott Farkas professzor, amikor megvilágította előttünk a terv egyszerű koncepcióit és nemcsak délvidéki szempontból, de országos szempontból is jelentős feladatokat:

— Ez a terv régebbi, mint az egyetemmel kapcsolatos álmok bármelyike! Az első idea a Tiszai Biológiai Intézet felállításával kapcsolatosan majd negyed századdal ezelőtt felvetődött, akkor, amikor a Kolozsvárról kiűldözött Ferenc József-tudományegyetem Szegeden történő megtelepüléséről volt szó. Abban az időben tudományos vizsgálataim révén összeköttetésben voltam Arwid Behning saratowi orosz tudóssal, a volgai biológiai állomás igazgatójával. A volgai biológiai állomást azelőtt néhány esztendővel állították fel, mint az első ilyen intézményt Európában.

Farkas professzor rámutatott arra, hogy milyen hatalmas nemzetgazdasági jelentősége van Oroszország számára a Volga folyónak. A halászat mint népelelmezési cikk elsőrendű fontossággal bír és a Volga mentén folyik a kaviárkészítés is, Oroszország egyik legnagyobb exportcikkének előállítására.

— A Tisza népelelmezése jelenthetné Magyarország számára, — magyarázta a professzor, majd rátért arra, hogy a volgai biológiai állomás működésének megismerése vezette arra a gondolatra, hogy Szegeden hasonló intézményt kellene létesíteni.

— Végre lennie kell egy intézményünknek, amelynek munkája révén úgy ismerhetnénk a Tiszát, mint ahogy az ember a tenyerét ismeri. Már 1922-ben írt cikkeimben rámutattam annak szükségességére, hogy végre ideje, hogy jól megismerjük a Tisza életét, komoly tudományos kutatások eredményei alapján. A természettudományi kar hasonló irányú, többszöri felterjesztésének eredménye volt, hogy gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter az úgynevezett Onozóné-féle teltet a biológiai állomás céljaira megvásárolta.

Farkas professzor kiemelte, hogy a folyamat biológiájával foglalkozó tudomány tulajdonképpen még fiatal. Alig 30–40 éve, hogy ezzel a tudományággal világszerte foglalkoznak. Először a Rajna életét, majd a Mississippijét és a Volgát kutatták tudományosan s a negyedik folyó lett volna a Tisza, ha a negyedszázados terv megvalósuláshoz érkezhettek volna. Időközben, 1926-ban felállították a tihanyi Halbiológiai Intézetet s abban az időben két ilyen intézmény a megisonkított és leszegényedett Magyarországnak sok lett volna.

A szegedi egyetemen mindazonáltal nem pihentek s a Tisza biológiájának vizsgálata terén igen jelentős kutatások történtek, ezek azonban sajnos szűkreszábot keretek között mozogtak és anyagi támogatás hiányában hamar meg-

szűntek. A legjelentősebb kutatásnak indult az, amelyet 1936-ban az egyetemi Állattani Intézetben végeztek. Az intézet egyik díjtalan alkalmazottja a tiszai plankton időszaki változásait tanulmányozta és arról beszámolt a budapesti Természettudományi Társaság állattani szakülésén.

— Ez a vizsgálat alaposságánál, terjedelménél és szempontjainak a tudományosság és praktikus szolgáltatásbadíllításával valóban olyan lett volna, amelyhez hasonló kevés biológiai állomás produkál, — folytatta nyilatkozatát Farkas professzor. Rendkívül nehéz munka ez, amikor éjjel-nappal kint kell lennie a kutatónak a Tisza hátán. A professzor egészségi okokból kénytelen volt annakidején felhagyni a külső vizsgálatokkal és a laboratóriumba vonulni vissza. Az említett fiatal kutatót viszont anyagi hiányában kénytelen volt az egyetem elengedni s az illető kiment Svédországba, majd onnan Amerikába.

— Hogy most tényleg felállítják majd a Tiszai Biológiai Kutató Intézetet, — mondotta a professzor a továbbiakban, — azt valóban szükségessé teszi az a tudományos és nemzeti szempont, hogy ezt a tiszán magyar folyót nemzeti kötelességünk teljes mértékben tudományosan feldolgozni! Nemcsak azért, hogy példát mutassunk más nemzetek számára, hanem azért is, mert a Tisza folyóhoz nemzetgazdasági és elsősorban halászati szempontból is igen nagy érdekeink fűződnek. Vissza kell állítanunk a Tiszának azt a rendkívüli halgazdagságát, amelyről már Hermann Ottó, sőt még előtte mások is megemlékeztek, amiközben úgy írtak a Tiszáról, mint amelyik folyóban több a hal, mint a víz...

A felállítandó tudományos intézet programjára vonatkozólag Farkas professzor a következőket mondotta:

— A Tiszai Biológiai Intézet olyan tudományos intézet lesz, amely kutatja a Tisza hidrográfiaját és hidrobiológiáját. A hidrográfiaival, tehát a földrajzi tagolódás kutatásával együtt kell hogy haladjon a biológiai tagolódás vizsgálata, melyben a legáltalánosabb osztályzásban mint 1. felső folyamszakasz, 2. középső folyamszakasz és 3. alsófolyamszakasz-területek különböztethetők meg. A vizsgálódás már a forrásnál kezdődik és egészen a Dunába torkolásig tart, éppeneztől fiókfigyelő-helyek állítandók fel a folyam különböző szakaszaiban.

— A hidrográfiai oldalról meg kell ismerni a vízfenék különböző természetű alakulásait, elterjedését, megjelenési formáit. Foglalkoznunk kell a vízállás változásaival, a víz-

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy

ö. v. Schwarz Ferencné
73 éves korában hirtelen elhunyt. F. hó 13-án d. e. 10 óra-kor temetjük a cinteremből.

A gyászoló család: Dr. Ornstein Lipót és neje Schwarz Olga, Ornstein Ferenc, Grünwald Hugó és családja.

Nyugodjék békében! 255

Sándor Béla söröző és italárú üzlete a Főpostánál. (Kelemen-utca sarkán) Telefon: 25-56.

folyás gyorsaságával, a víz hőmérsékleti viszonyaival, a jégborítás viszonyaival, a jégvastagság, az olvadás, a jégtartalom kérdéseivel. Foglalkozni kell az iszaphordással, a víz színével általában, a víz fizikai és kémiai viszonyaival. Foglalkozni kell a zöldár kérdéseivel.

A zöldárral kapcsolatosan érdekes megfigyeléseket tett Farkas professzor laboratóriumában. Eszerint a zöldár részben kozmikus sugárzással kapcsolatos jelenség lehet, mert a laboratóriumban lévő akváriumokban, amelyeknek semmi köze nincs a Tisza vizéhez ugyanakkor, amikor a zöldár a Tiszán megjelenik, feltűnik egy zöldes szín... Ezt a rendkívül érdekes problémát is kell majd kutatni és megvilágítani a Biológiai Intézetnek, melynek másik legfontosabb feladata a Tisza hidrobiológiája, az életterek (biotopusok) és élőközösségek (biocoenosisok) ismertetése. Erre vonatkozóan is nagyszabású programot dolgozott ki Farkas professzor ezt a programot egyelőre az Átvidéki Tudományos Kutatóintézetrel közli, amely addig is, amíg a Tiszai Biológiai Intézet terve megvalósul, hivatásának kell, hogy érezze e tudományos program egyes részleteinek kidolgozását.

A tökéletesen kidolgozott tervet tehát készen állanak, most már csak az illetékesek jóakarátán múlik, hogy a szegedi Horthy Miklós-tudományegyetem valóban betölthesse megnyitásakor vállalt legsajátabb feladatát, a Délvidék magyar kultúrájának felvirágoztatását.

CSÁNYI PIROSKA

Molnár Béla halászcserdjája

Ünnepélyes keretek között nyitotta meg Molnár Béla a Hungária, majd a Tisza volt szerény, jómódú pincére pénteken este újszegedi halászcserdjáját. A halászcserda, amely nemrég készült el az úgynevezett újszegedi „Eiffel-torony”-nál, a Marostorkolat közelében áll. A régi halászcserdák kedves emlékeit és a szegedi halászok halászcserdjéit szimbolikusán őrző halászcserdában a város több előkelősége jelent meg az ünnepélyes megnyitás alkalmával.

A csillagos égbolt alatt megrendezett halvacsora közben dr. Hajnal István ügyvéd mondott ünnepi, megnyitó beszédet. Beszédében hangsúlyozta, hogy a halászcserda megépítésére nagy szükség volt az újszegedi oldalon, mert eddig Szegeden a híres szegedi halászlé és halpaprikás csak a felső oldalon, a Körösi-féle halászcserdában volt kapható a Tisza mellett. Ez nemcsak szegedi szempontból fontos, hanem fontos idegenek idecsalogatása szempontjából is. Mert a Tisza szánkon végighajózó és vikendire Szegedre látogatott csónakázók kedves és barátságos, szinte otthonos környezetet találnak, ahol feszélyezetlen hangulatban, szabadságukat boldogan töltve érezhetik magukat és így többször ellátogatnak Szegedre.

Az ünnepi beszéd után több operariát adott elő dr. Hajnal István az egybegyűlt közönség kívánságára. Vacsora közben a zenét Czutor Dezső cigányzenekara szolgáltatta. A mindvégig kellemes hangulatban eltöltött este emlékeit sokáig szívében őrzi a megjelent közönség. Reméljük, hogy Molnár Béla vállalkozása sikerrel fog jární, hiszen a szegediek szórakoztatására épült halászcserda minden igényt kielégít.

Elkészült a szegedi területen átvonuló kecskeméti-szabadkai gazdasági vasút terve

(A Délmagyarország munkatársától) Mint arról a Délmagyarországi már beszámolt, a Bácska visszatérése után a kereskedelemügyi minisztériumban tervbe vették, hogy a Duna-Tisza közén elterülő hatalmas tanyavilág közlekedési viszonyainak megjavítása s a délvidéki területekkel való közvetlen kapcsolatot megteremtése céljából Kecskeméttől Szabadkáig, a délpesti megyei és szegedi területeken át gazdasági vasutat építenek. A tervet az egész érdekelt tanyavilág lakossága nagy örömmel fogadta, mert a Budapest és Szeged s a Budapest és Szabadka között szinte párhuzamosan vonuló államvasuti fővonal helyéredkü közlekedés hiányában nem tudja kielégíteni ezen a hatalmas területen élő lakosság közlekedési igényeit, de a gazdasági, főleg pedig a mezőgazdasági élet is nélkülözi ezen a területen a kielégítő közlekedési viszonyokat. Ezen a hiányokon óhajtának segíteni az illetékes helyi és kormányhatósági tényezők egyrésze az utépítések állandó fokozásával, másrészt pedig Pest, Csongrád és Bács-Bodrog vármegyék tanyavidékeit összekötő gazdasági vasút megépítésével.

Értesülésünk szerint az utépítési tervet a kereskedelemügyi minisztériumban már elkészítették s az előmunkálatok olyan előrehaladott stádiumban vannak, hogy június 21-én megtartják a tervezett vasútvonal közigazgatási bejárását is. A közigazgatási bejárásán résztvesznek az érdekelt törvényhatóságok képviselői, valamint a kereskedelemügyi minisztérium utépítési osztályának vezetői.

Az új gazdasági vasút építési terveit leküldötték Szegedre is s azokat a mérnöki hivatalban június 20-ig bejárólaj közszemlére tették ki. A vasútépítés nagy területek igénybevételét teszi majd szükségessé s ezeket a területeket kiskunmajsai vonalának meghosszabbítása lesz, Pusztamérgesen találkozik majd a Szegedi Gazdasági Kiszassuttal s ilyenformán a szegedi alsótanyák érdekeit is előnyösen fogja szolgálni.

Eladó

Hódmezővásárhelyen
ANDRÁSSY UTCA 35. SZÁMU déli fekvésű KÖHÁZ 14 m. utcafronttal, 7 szobás, fürdőszobás lakással, 147 n. ö. telekkel, ára: 70.000 P. — Szentesi u. 95. sz. 650 n. ö. telekkel, sok épülettel, Ezenkívül 227 házat árulok. NAGYSZENÁSON temetkezési vállalat házzal együtt is áron alul eladó. Értekezni:

Tárkány iroda
Hódmezővásárhely

Andrássy u. 16a. szám. Telefon 384.